

Atıklar
Alüminyum Atıklar

Kullanılmış alüminyum kaplar ve folyolar, gerikazanım yoluyla yeni malzemelerin üretiminde kullanılabilir. Üstelik de alüminyum gerikazanımı, üretimde büyük miktarda enerji tasarrufu da sağlar. Alüminyum gerikazanım sanayii, günümüzde en gelişmiş gerikazanım sanayilerinden biri. Tüm dünyada, kullanılan alüminyumun % 50'si gerikazanıyor. Bu, alüminyumun topraktan çıkarılması ve işlenip elde edilmesinin yol açtığı çevre kirliliğine karşı da bir önlem.

Atıklar
Atık Boyalar

Atık boyalar ve boya kutuları da çevre açısından önemli bir sorun haline geldi. Boyaların içinde çevre kirliliğine yol açan maddeler bulunur. Boya artıklarının çevreye verdiği zararı azaltmanın en etkili yolu, daha az boyayı çöpe atmak. Boya alırken gereksinimimizden fazlasını satın almamalıyız. Sonradan kullanmak üzere ayırdığımız boyalarıysa, doğru koşullarda saklamalıyız. Kimi ülkelerde, artık boyaları toplayarak gereksinimi olanlara gönderen gönüllü kuruluşlar bulunuyor.

Atıklar
Artık Fotoğraf Baskı Malzemeleri

Fotoğrafçılıkta kullanılan baskı malzemeleri, başta asitler olmak üzere çok zehirli maddeler içerir. Sağlığımız açısından da dikkatli kullanılmalıdırlar. Bu maddelerin, çöpe ya da kanalizasyona atılmaları çevre açısından tehlike oluşturur. Bu malzemelerin de öteki zehirli atıklar gibi özel olarak toplanıp işlemden geçirilmeleri gerekir. Fotoğraf filmleri de zehirli maddeler içerir. Neyse ki, günümüzde, sayısal fotoğraf makinelerinin yaygınlaşmasıyla, filmlere gereksinim azaldı.

Atıklar
Asbest

Asbest, topraktan çıkarılan asbest minerallerinden elde ediliyor. Ateşe ve ısıca dayanıklılığı nedeniyle özellikle yapılarda ve çeşitli taşıtlarda kullanılan bir malzeme. Asbest, çimentoyla karıştırılarak ya da kumaş gibi malzemelerle birlikte kullanılır. Atık asbestin belli kurallara uyularak işlemden geçirilmeleri gerekir. Çevre ve insan sağlığı açısından çok zararlıdır. Bazı asbest liflerinin solunması, kanser gibi hastalıklara neden olabilir. Birçok ülkede, belli durumlar dışında asbest kullanımı yasaktır.

Atıklar
Atık Kâğıtlar

Kâğıt, günlük yaşamımızda önemli yer tutan malzemelerden biri. Kâğıdın ana malzemesi, ağaç. Her gün, çok miktarda kâğıt, gazete, dergi, paket kâğıdı olarak çöpe atılıyor. Çöplerimizin % 40'ını kâğıt oluşturuyor. Öte yandan, kâğıdın gerikazanımı konusunda çok yol alınmış durumda. Kâğıdın gerikazanımı, bir ölçüde de olsa ağaçların kesilmesinin önüne geçebiliyor. İnternet sayesinde yazışmaların ve yayıncılık etkinliklerinin elektronik ortamda yapılmasının kâğıt kullanımını azaltacağı sanılıyor.

Atıklar
Bitmiş Piller ve Aküler

Piller de günlük yaşamımızın önemli bir parçası. Her gün kullandığımız, radyo ve cep telefonu gibi birçok aygıt pille çalışır. Arabaların, motorlu teknelerin, motosikletlerin çalışmasını sağlayan aküler de birer pil çeşididir. Pillerin içinde, cıva, kurşun ve nikel gibi ağır metaller bulunur. Bunlar, hem çevre hem de insan sağlığı için zehirli maddeler. Atık pillerin çöpe atılması çevre kirliliğine yol açar ve sağımıza zarar verir. Atık pilleri azaltmanın yollarından biri, yeniden doldurulabilen şarjlı piller kullanmak.

Atıklar
Cam Atıklar

Cam, kum, soda ve kireçtaşı gibi doğal malzemelerden yapılır. Cam kaplar, yiyecek ve içeceklerin saklanması için çok uygun malzemeler. Bu nedenle, birçok yiyecek ürünü cam malzemeler içinde saklanır. Bu malzemelerin çoğunun yolculuğu, genellikle çöp kutularında son buluyor. Oysa, camın gerikazanımına yönelik sanayi çok gelişmiştir. Cam malzemeler, üst üste tekrar tekrar gerikazanılabilir. Yeni malzemelerin üretiminde gerikazanılmış cam üretmek de % 40 enerji tasarrufu sağlar.

Atıklar
Uzay Çöpleri

İnsan etkinliklerinin olduğu her yerde atıklar var! Gezegenimizin yörüngesine ya da dış uzaya fırlatılan uydular ya da öteki uzay araçları parçalanınca, boşlukta dolaşmaya ya da gezegenimizin çevresinde dönmeyi sürdürürler. Eski roketlerin metal parçaları, bozulmuş uydular, hatta, yörüngede görev yapan astronotların dondurarak uzaya bıraktıkları organik atıklar... Bugün, Dünya'nın yörüngesinde 8000'den fazla bu tür nesne dolaıyor. Uzay araçlarına zarar vermemeleri için bu cisimler uzay ajanslarınca izleniyor.

Atıklar
Çiğnenmiş Sakızlar

Cadde ve sokaklara atılmış sakızlar, çok sayıda kentte sorun oluşturuyor. En sağlıklı çözüm, herkesin çiğnenmiş sakızları örneğin bir kâğıt parçasına sararak çöpe atması elbette. Yere yapışmış sakızları temizlemek, hem zaman alıcı hem de güç ve pahalı bir iş. Örneğin, İngiltere'deki belediyelerin bu iş için yılda yaklaşık 420 milyon YTL değerinde para harcadığı hesaplanmış. Fotoğrafta, bazı kentlerde kullanılmaya başlanmış olan ve kaldırımlardaki sakızları temizlemek üzere tasarlanmış araçlardan biri görülüyor.

Atıklar
Eski Otomobil Lastikleri

Otomobil lastiği, ulaşımı rahat ve verimli kılan, önemli bir buluş. Araba lastiklerinin yapısında, doğal ve yapay kauçuk, özel dokumalar ve çelik teller bulunur. Dayanıklı ürünler olduklarından, eskiseler de bileşenlerine ayrılmaları ve gerikazanımları güçtür. Ayrıca, bileşenlerine ayırma işlemi sırasında zehirli maddeler açığa çıkıyor. Birçok ülkede, eski otomobil lastikleri, çöp alanlarında özel yerlerde depolanır. Ancak, bu durum da çevre açısından tehlike yaratabilir.

Atıklar
Eski Buzdolapları

Buzdolaplarının, yolculuğu çöp alanlarında sonlanan öteki aysıtlardan ve ev eşyalarından farklı bir özelliği var. O da, bazılarının yapısında, yalıtım malzemesi ve soğutucu olarak “kloroflorokarbon” gazları bulunması. Bu gazlar, Dünyamızın atmosferindeki ozon tabakasına zarar verir. 1994 yılında, birçok ülkede, buzdolaplarında bu gazların kullanılması yasaklandı. Birçok ülkede de, eski buzdolapları atılmadan önce özel kuruluşlarca toplanarak içindeki gazlar çıkarılıyor.

Atıklar
“E-Atıklar”

“E-atık” sözcüğü, atık elektrikli ve elektronik aysıtlar için kullanılan bir kısaltma. Bu sözcük, atık bilgisayarları da kapsıyor. E-atıklar, tüm dünyada gittikçe büyüyen bir sorun. Çünkü hem yer kaplıyor, hem de zehirli maddeler içeriyorlar. Örneğin, bir bilgisayar ekranında, ağırlığının % 6'sı kadar kurşun bulunuyor. Günümüzde, kimi ülkelerde e-atıklar gerikazanım için toplanıyor. Bu atıklar doğru değerlendirilirse, hammadde olarak da kullanılabilir.

Atıklar
Fabrika Atıkları

Petrol rafinerileri, otomobil fabrikaları, elektrik üretim santralleri, çimento fabrikaları, tekstil fabrikaları vb. yerlerde çok sayıda atık üretilir. Doğru değerlendirilip artılmadığında bu atıklar çevre ve insan sağlığı açısından tehlike oluşturur. Dünyanın birçok bölgesinde, fabrikaların neden olduğu kirlilik gerektirdiği gibi denetlenip engellenmiyor. Fabrikaların bulunduğu bölgelerde doğup büyüyen insanları, solunum yolları hastalıkları gibi birçok sağlık sorunu bekliyor.

Atıklar
Hayvan Çiiftliği Atıkları

Hayvan çiftlikleri, hayvansal besinlerin elde edilmesi amacıyla çok sayıda hayvanın bir arada beslendiği yerler. Günümüzde, nüfus artışıyla birlikte insanlığın besin gereksinimi de artıyor. Bu da, hayvan çiftliklerinin yaygınlaşmasına neden oluyor. Ancak, hayvan çiftlikleri de kirlilik yaratıyor. Sorunlardan biri, hayvan dışkılarının içerdği kimyasal maddeler ve dışkıların çökluğu. Hayvan çiftliklerinden kaynaklanan koku da çevrede yaşayan insanların sağlığını etkileyebilir.

Atıklar
İnşaat Atıkları

Çevre ve görüntü kirliliğine neden olan inşaat atıkları da önemli kent sorunlarından biri. Araştırmacılar, 185 metrekarelik bir evin yapımı sırasında, 3,5 tondan fazla atık ortaya çıktığını hesaplamışlar. Günümüzde, kimi ülkelerde inşaat artıklarının gerikazanılması da bir iş koluna dönüşmüş durumda. Bu atıklar toplanıp ayrıştırılıyor. Tadilat yapılan yapılardan çıkan inşaat malzemelerinin başka işlerde yeniden kullanılması da olası çözüm yollarından biri.

Atıklar
Kanalizasyon Suları

Her yıl milyarlarca ton kanalizasyon suyu denizlere, göllere ve akarsulara boşaltılıyor. Bu suların canlılar üzerindeki olumsuz etkilerinden biri, okyanus ekosistemlerinin dengesinin bozulmasına yol açması. Okyanuslara dökülen kanalizasyon sularıyyla ilgili bir başka soruns, insanlara ve denizlerdeki canlılara zararlı parazit ve bakteriler. Dünyanın kimi bölgelerinde kanalizasyon suları özel tesislerde arıtılıyor. Ancak, bu tesisler yeterince yaygın değil.

Atıklar
Kozmetik Ürünleri ve İlaçlar

Kanalizasyon sularında çok sayıda kimyasal madde bulunuyor. Bunların bir bölümünün temizlik malzemelerinden kaynaklanıyor. Ancak, kanalizasyon sularında dolaşan kimyasalların önemli bir bölümünün kaynağı, insanlar ve hayvanlar için kullanılan ilaçlar ve kozmetik ürünleri. Birçok yerde kanalizasyon sularının denizlere, akarsulara ve göllere döküldüğü bir gerçek. Bu sulardaki kimyasal maddeler (özellikle antibiyotikler) canlılara zarar veriyor.

Atıklar
Kül ve Duman

Kömürün yakılması sonucu açığa çıkan maddeler, kirlilik nedenlerinin başında geliyor. Kullandığımız elektrik enerjisinin çok büyük bir bölümü, kömür yakılarak çalışan santrallerde üretiliyor. Ancak, bunun sonucunda çok sayıda kirlilik yapıcı madde açığa çıkıyor. Bunların arasında ağır metaller de var. Kömürle çalışan santrallerde, çıkan küller toprağa gömülüyor. Son yıllarda, bu küllerin gerikazanılarak çeşitli alanlarda yeniden kullanılmasını sağlayan yöntemler geliştirildi.

Atıklar
Kullanılmış Floresan Ampuller

Floresan ampuller, standart ampullerden çok daha verimlidir. Daha az enerji kullanır ve daha dayanıklıdırlar. Floresan ampullerin çoğunun içinde, başka maddelerin yanı sıra cıva da bulunur. Cıva, hem insan sağlığı hem de çevre açısından zararlı bir madde. Aynı zamanda da değerli bir doğal kaymak. Kimi ülkelerde, floresan ampullerin içindeki cıva, gerikazanım yoluyla tekrar tekrar kullanılıyor. Floresan ampullerin metal ve cam parçaları da gerikazanılabilir.

Atıklar
Kullanılmış Motor Yağı

Taşıtlarda kullanılan motor yağları, zaman içinde, toz, metal parçaları, su ya da çeşitli kimyasal maddelerle kirlenir. Kullanılamaz duruma gelir ve yeni yağla değiştirilmesi gerekir. Kullanılmış motor yağları, zehirli kimyasallar ve ağır metaller gibi çevreye ve insan sağlığına zararlı maddeler içerir. Doğada zor bozunur. Çok yapışkandır; örneğin, deniz kıyısındaki kumlara ve kuşların tüylerine bile yapışır. Kimi ülkelerde, kullanılmış motor yağları toplanarak gerikazanılır.

Atıklar
Kuru Temizleme Atıkları

Kuru temizleme, kumaş ve giysilerin su yerine organik çözücüler kullanılarak temizlenmesine verilen ad. Bunun için, görünümüleri çamaşır makineleri ve kurutucuları andıran makineler kullanılıyor. Kuru temizlemede kullanılan ana madde olan “perkloroetilen”, zehirli bir madde. Bu nedenle, kuru temizleme atıklarının çevreye ve insan sağlığına zarar vermeyecek bir biçimde depolanıp öteki zararlı atıklar gibi işlemden geçirilmeleri gerekiyor.

Atıklar
Madencilik Atıkları

Demir, fosfat, tuz, kömür, çeşitli taşlar, altın, gümüş ve uranyum gibi pek çok madde, yeryüzü kazılarak ya da yeraltına tüneller açılarak çıkarılıyor. Bu sırada büyük toprak kütleleri yer değiştiriyor. Kimi madencilik etkinliklerinde, minerallerin elde edilmesinde ağır metaller kullanılıyor. Bunlar, hem insan sağlığına, hem de çevreye zarar veren maddeler. Altın madencilğinde kullanılan siyanür gibi.

Atıklar
Organik Atıklar

Bitki ve hayvan kaynaklı atıklara, organik atık adı veriliyor. Evlerden ve işyerlerinden toplanarak çöp alanlarına taşınan atıkların önemli bir bölümünü bu atıklar oluşturuyor. Organik atıklar, doğada mikroorganizmalar yardımıyla kolayca bozunarak temel bileşenlerine ayrılır. Organik atıklar biriktirilip ara sıra karıştırılarak kontrollü olarak bozunmaları sağlandığında, bitkiler için çok zengin bir gübre elde edilebilir.

Atıklar
Plastik Atıklar

Plastik malzemeler, günlük yaşamımızda hemen her yerde kullanılır. Plastikten yapılmış nesnelerin bazıları, uzun süre boyunca kullanılmak üzere üretilir. Çok büyük bir bölümüyse kısa süreli kullanımı için tasarlanıp üretilir. Alışveriş poşetleri, şişeler ve kaplar gibi. Plastik, doğada yüz yıllarca bozunmadan kalabilir. Günümüzde, gezegenimizin en uzak köşelerinde bile plastik atıklara rastlamak olası. Oysa plastik, geri kazanılabilen bir malzeme.

Atıklar
Radyoaktif Atıklar

Radyoaktif atıklar, içinde radyoaktif kimyasal elementler bulunan, kullanım değeri olmayan atıklardır. Kimi zaman, nükleer bir işlemin sonucunda ortaya çıkar. Tıpta, araştırma laboratuvarlarında ve çeşitli sanayi dallarında kullanılan kimi yöntemler sonucunda da radyoaktif atıklar ortaya çıkar. Radyoaktif atıkların büyük bölümünü, düşük radyasyon düzeyli atıklar oluşturur. Orta ve yüksek düzeyli radyoaktif atıklar da vardır. Radyoaktif atıkların depolanıp atılması ve saklanması sırasında mutlaka belli önlemler almak gerekir.

Atıklar
Tarımda Kullanılan Kimyasal Maddeler

Zararlı bitkilere, böceklerle ve mantarlara karşı kullanılan ilaçlar ve yapay gübreler gibi kimyasal maddelerin tarımda yaygın kullanımı 1940'lı yıllarda başladı. Bir süre sonra, bu ürünlerin başlangıçta sanıldığı kadar “güvenli” olmadığı, insan sağlığına ve çevreye zarar verdiği anlaşıldı. Bu maddelerin dikkatli kullanılması gerektirdiği bugün herkesce biliniyor. Ancak, yine de tarımsal etkinlikler sonucu doğaya karışan kimyasal maddeler, önemli bir kirlilik kaynağı.

Atıklar
Tıbbi Atıklar

Hastanelerden, kliniklerden ve doktor muayenahanelerinden çıkan çeşitli atıklar çevre ve insan sağlığı açısından tehlike oluşturur. Bu atıkların, özel koşullarda saklanıp taşınması ve gerekirse işlemden geçirilerek yok edilmesi gerekiyor. Sağlıklı kuruluşlardaki tıbbi atıklar, özelliklerine göre ayrılıyor. Kentlerde, bu tür atıklar, belediyelere ait özel çöp kamyonlarıyla bir yerden bir yere taşınıyor ve işlemden geçiriliyor.